

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Postbus 28000
9400 HH Assen

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**

Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Ons kenmerk

PDGGO-DTDO / 27024839

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Datum **11 december 2024**

Betreft Ontwerp-instemmingsbesluit wijziging winningsplan Grijpskerk-Zuid

Ontwerpbesluit

1. Inleiding

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V., ingeschreven onder KvK-nummer 04008869 (hierna: de NAM), heeft op 14 maart 2023 een gewijzigd winningsplan Grijpskerk-Zuid ingediend bij de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat. De Minister van Klimaat en Groene Groei (hierna: de minister) is op grond van artikel 34, derde lid, Mijnbouwwet bevoegd op deze aanvraag te beslissen.

Met het vorige winningsplan is op 13 maart 2019 ingestemd (kenmerk: DGKE-W/18249058). Dit instemmingsbesluit liep eind 2023 af. Het meest recente winningsplan bevat de gaswinning uit drie gasvelden: Boerakker, Sebaldeburen en Molenpolder. NAM geeft aan dat de winning uit de gasvelden Boerakker en Sebaldeburen in 2023 is gestopt. De aangevraagde verlenging van de periode van gaswinning ziet daarom alleen op het gasveld Molenpolder. Dit gasveld wordt geproduceerd met één put: Oosterzand-1 (OZD-1).

Het gasveld Molenpolder ligt binnen het gebied van de winningsvergunning Groningen (30 mei 1963, Staatscourant 1963, nr.168), in de provincie Groningen, binnen de grenzen van de gemeente Westerkwartier en in het verzorgingsgebied van het waterschap Noorderzijlvest en het Wetterskip Fryslân.

Vanaf 2004 tot en met 2022 is 962 miljoen Nm³ gas geproduceerd uit het veld Molenpolder. NAM verwacht maximaal nog 80 miljoen Nm³ gas te kunnen produceren uit het gasveld Molenpolder tot en met 2031 in het hoge scenario en blijft daarmee binnen het reeds vergunde maximale productievolume.

2. Beleid gaswinning in Nederland

Het kabinet zet in op besparing en de ontwikkeling van duurzame energie. Gas zal echter, als transitiebrandstof, de komende jaren noodzakelijk blijven. Op dit moment wordt ruim een derde van het primair energieverbruik van Nederland nog ingevuld door aardgas. Dit gas is nodig voor huishoudens om te koken, douchen en huizen in de winter te verwarmen. Ook de Nederlandse industrie kan nog niet zonder. Er is op dit moment nog niet voldoende duurzame energie beschikbaar om helemaal te stoppen met het gebruik van aardgas. Stoppen met gaswinning uit kleine velden vergroot de Nederlandse afhankelijkheid van de import van gas van buiten Europa. Ook is de CO₂-uitstoot van de winning en transport van gas dat wordt gewonnen uit Nederlandse kleine velden enkele malen lager dan de uitstoot van geïmporteerd aardgas.

Het kabinet onderzoekt hoe gaswinning op land verantwoord kan worden afgebouwd. Dit is toegelicht in de brief aan de Tweede Kamer van 6 december 2024 (Kamerstuk 2024-2025, 33529 nr.1264).

De minister benadrukt dat, ongeacht het uiteengezette belang van gaswinning in Nederland, activiteiten in de diepe ondergrond alleen plaatsvinden als dit veilig en verantwoord kan.

3. Juridisch kader en voorbereidingsprocedure

3.1 Mijnbouwregelgeving

Een (gewijzigd) winningsplan wordt getoetst aan de Mijnbouwwet (hierna: Mbw) en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34, 35 en 36 van de Mbw en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit (hierna: Mbb) vormen het juridisch kader waaraan het winningsplan wordt getoetst.

Of de minister kan instemmen met het gewijzigde winningsplan, wordt getoetst aan artikel 36, eerste lid van de Mbw, zoals dat gold op het moment dat de aanvraag werd ingediend. De minister kan de instemming geheel of gedeeltelijk weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden, indien dat gerechtvaardigd wordt door één van de volgende belangen:

- a) de veiligheid voor omwonenden
- b) het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan;
- c) in het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte, andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen;
- d) de nadelige gevolgen voor het milieu;
- e) de nadelige gevolgen voor de natuur.

3.2 Voorbereidingsprocedure

Gelet op artikel 34, vierde lid, van de Mbw is dit besluit tot instemming met het gewijzigde winningsplan Grijpskerk-Zuid voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Tevens is advies gevraagd aan TNO-AGE (artikel 123, tweede lid, van de Mbw), SodM (artikel 127 van de Mbw), alle betrokken decentrale overheden (artikel 34, vijfde lid, van de Mbw) en de Mijnraad (artikel 105, derde lid, van de Mbw). Voor 1 mei 2024 gold op grond van artikel 35, tweede lid en artikel 114, tweede lid onder a, van de Mbw, een adviesrecht voor de Technische commissie bodembeweging (hierna: Tcbb). De Tcbb is zodoende om advies gevraagd.

Dit ontwerpbesluit is op de volgende wijze bekendgemaakt:

- op 11 december 2024 is een kennisgeving gepubliceerd in de Staatscourant;
- op 12 december 2024 is een kennisgeving gepubliceerd op www.mijnbouwvergunningen.nl;
- op 12 december 2024 is het ontwerpbesluit aan NAM gezonden;
- Een afschrift hiervan is verzonden aan alle betrokken adviseurs;

Het ontwerpbesluit zal van 12 december 2024 tot en met 22 januari 2025 ter inzage liggen via www.mijnbouwvergunningen.nl/Grijpskerk-Zuid.

Zienswijzen

Een zienswijze op dit ontwerpbesluit kan gedurende zes weken, vanaf de dag nadat dit ontwerpbesluit ter inzage wordt gelegd, worden ingediend bij:

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Inspraakpunt winningsplan Grijpskerk-Zuid
Postbus 111
9200 AC Drachten

Meer informatie is beschikbaar op www.mijnbouwvergunningen.nl/zienswijze.

Vervolg van de procedure

Na de inspraakperiode wordt het definitieve besluit opgesteld. Tegen het definitieve besluit kan beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. In het definitieve besluit staat meer informatie hierover.

4 Adviezen

De volgende adviseurs hebben advies uitgebracht over het gewijzigde winningsplan Grijpskerk-Zuid:

- TNO-AGE heeft op 21 juli 2023 advies uitgebracht (kenmerk: AGE 23-10.070).
- Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) heeft op 30 juni 2023 advies uitgebracht (kenmerk: ADV-8134/27867101).
- Het dagelijks bestuur van het waterschap Noorderzijlvest heeft op 10 oktober 2023 advies uitgebracht (kenmerk: Z/23/063904).
- Het dagelijks bestuur van het Wetterskip Fryslân heeft op 10 oktober 2023 advies uitgebracht (kenmerk: WFRL-496079769- 52133).
- Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen heeft op 3 oktober 2023 advies uitgebracht (kenmerk: 2023-103503).
- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier heeft op 10 oktober 2023 advies uitgebracht (kenmerk: 1969147744).
- De Tcbb heeft op 4 december 2023 advies uitgebracht (kenmerk: TCBB/26500444).

- De Mijnraad heeft op 5 december 2023 advies uitgebracht (kenmerk: MIJR/41335394).

PDGGO-DTDO / 27024839

De betrokken decentrale overheden hebben naast het ingediende winningsplan tevens de adviezen van SodM en TNO ontvangen.

5 Winningsplan op hoofdlijnen, adviezen en beoordeling

Hieronder wordt per onderwerp op hoofdlijnen beschreven wat NAM hierover in het gewijzigde winningsplan heeft opgenomen. Daarna volgt (indien van toepassing) het advies van de adviseurs en de beoordeling, waarbij op basis van een integrale afweging beargumenteerd wordt of het advies wordt overgenomen.

5.1 Planmatig beheer en gebruik delfstoffen

Winningsplan

NAM heeft een totale productie uit het gasveld Molenpolder berekend van 1042 miljoen Nm³, waarvan maximaal 80 miljoen Nm³ na 1 januari 2023 in het hoge scenario. NAM stelt te kunnen produceren uit het gasveld Molenpolder tot en met 2031. In het hoge scenario bedraagt het winningspercentage 72%.

Adviezen

Advies TNO-AGE

TNO-AGE merkt op dat de wijze waarop NAM voornemens is het gasveld te produceren, conform de huidige kennis en technieken is. Uit het oogpunt van planmatig gebruik acht TNO-AGE dit doelmatig en efficiënt.

Advies SodM

SodM geeft aan dat de voorgestelde winning naar huidige kennis en techniek, planmatig en efficiënt is, onder voorbehoud dat NAM binnen het maximale productievolume blijft. SodM stelt voor het maximale toekomstige productievolume vast te leggen in een voorschrift.

Advies Mijnraad

De Mijnraad merkt op dat het winningsplan geen extra gaswinning betreft. De verlenging is slechts nodig omdat door vertraging de oorspronkelijk beoogde einddatum van de winning overschreden is.

Beoordeling planmatig beheer

Bij planmatig gebruik en beheer dient sprake te zijn van een efficiënte winning van de delfstof, waarbij de wijze waarop, het tempo waarmee en de hoeveelheid te winnen delfstof van belang zijn. De in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor moet reëel zijn, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het gasveld. Daarnaast dient een andere gebruiksvorm van de ondergrond door de gaswinning niet ongewenst onmogelijk gemaakt te worden.

De minister constateert dat TNO het winningsplan Grijpskerk-Zuid volgens de gebruikelijke methode heeft getoetst op planmatig beheer en concludeert mede

op basis van dit advies dat de winning in overeenstemming met de principes van planmatig beheer plaatsvindt.

PDGGO-DTDO / 27024839

De daadwerkelijke productie zal afhangen van het gedrag van de put. De minister legt in een voorschrift de totale maximale productie uit het gasveld Molenpolder vast op 1042 miljoen Nm³, waarvan maximaal 80 miljoen Nm³ na inwerkingtreding van dit besluit. Dit komt overeen met het hoge productiescenario.

De minister concludeert dat er geen andere gebruiksvormen van de ondergrond zijn voorzien. De minister stelt, op basis van de adviezen van TNO en SodM, vast dat bij gaswinning conform het winningsplan Grijpskerk-Zuid sprake is van planmatig gebruik en beheer van de ondergrond.

5.2 Bodemdaling

Gelet op artikel 35, lid 1, onder f van de Mbw bevat een winningsplan een beschrijving van de bodembeweging als gevolg van de winning. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen bodemdaling en bodemtrilling. De effecten van bodemdaling worden in dit onderdeel beoordeeld. De effecten van bodemtrilling komen aan de orde in § 5.3 van dit besluit.

Winningsplan

In het gewijzigde winningsplan beschrijft NAM de wijziging in de te verwachten bodemdaling ten opzichte van het winningsplan uit 2017. NAM geeft aan dat de nog te verwachten bodemdaling als gevolg van de langere productieduur uit het gasveld Molenpolder minder dan 2 cm is. De totale cumulatieve bodemdaling in 2080, door alle velden samen, is minder dan 12 cm boven het gasveld Molenpolder. Boven het gasveld Grootegast (het nabij liggende gasveld) ligt het diepste punt van 14 cm. Ten opzichte van het winningsplan uit 2017 is er sprake van 2 cm extra bodemdaling, die volgens NAM vooral wordt veroorzaakt door toepassing van een nieuw rekenmodel waardoor meer na-ijling wordt verwacht aan het einde van de gaswinning en na het stoppen daarvan.

Adviezen

Advies TNO-AGE

NAM gebruikt in de aanvraag het RTiCM compactiemodel voor de modellering van de bodemdaling in plaats van het lineaire elastische compactiemodel dat in het meest recente winningsplan is gebruikt. Dit nieuwe model beschrijft ook na-ijling van bodemdaling. Na-ijling is de daling aan het einde en na het stoppen van de productie. Het vorige model beschreef deze na-ijling niet.

TNO-AGE heeft aan de hand van de parameters die in het winningsplan zijn gepresenteerd een controleberekening uitgevoerd en komt daarbij op een gelijksoortige bodemdalingsprognose als NAM voor het gasveld Molenpolder. Het diepste punt van de voorspelde bodemdaling is minder dan 14 cm boven het gasveld Grootegast. Boven het gasveld Grootegast vindt ca. 2 cm meer bodemdaling plaats. Dit wordt veroorzaakt door de wijzigingen in deze aanvraag. TNO-AGE merkt op dat de extra gaswinning van de huidige aanvraag minimale invloed heeft op de nog te verwachten bodemdaling. Met andere woorden: de in deze aanvraag gepresenteerde na-ijlcomponent van de bodemdaling door gasproductie is al veroorzaakt, de relatief geringe extra gasproductie van de huidige aanvraag heeft hier nauwelijks invloed op.

Advies SodM

SodM verwacht dat de cumulatieve bodemdaling veroorzaakt door gaswinning uit Molenpolder samen met de eerdere winning in de omgeving, maximaal 14 cm zal zijn boven het gasveld Grootegast (diepste punt), inclusief onzekerheid. Het gasveld Molenpolder draagt met minder dan 6 cm bij in de totale samengestelde bodemdaling, die verder voornamelijk door de nabijgelegen velden wordt veroorzaakt. Door gaswinning uit Molenpolder tot en met 2022 is minder dan 4 cm bodemdaling veroorzaakt, de voorgenomen winning zal een verdere 2 cm veroorzaken, inclusief het na-ijl effect. Wel dient NAM aan te geven of verdere na-ijleffecten van omliggende velden een mogelijk grotere bodemdaling kunnen veroorzaken dan nu voorspeld.

PDGGO-DTDO / 27024839

Advies Wetterskip Fryslân

Hoewel de extra daling door de verlenging van de gaswinning relatief beperkt is, draagt deze wel bij aan de negatieve gevolgen. Het waterschap vindt het daarom belangrijk dat bij het beoordelen van de (bodemdalings-)effecten van het ingediende winningsplan wordt gekeken naar de effecten van de totale bodemdaling in het gebied. De bodemdaling als gevolg van het ingediende winningsplan kan niet los worden gezien van de al opgetreden bodemdaling en de bodemdaling door historische en toekomstige gaswinning uit naburige velden, en daarbij bijvoorbeeld ook de te verwachten na-ijling vanuit de te sluiten velden Boerakker en Sebaldeburen. Het waterschap wijst daarbij ook op de adviezen van TNO-AGE en SodM.

Beoordeling bodemdaling

Bodemdaling door gaswinning ontstaat in de diepe ondergrond, veelal meer dan twee kilometer diep. De gesteentelaag waarin het gas zich bevindt, wordt langzaam samengedrukt als gevolg van de gaswinning. Door de gaswinning wordt de druk in die gesteentelaag namelijk lager en duwen de bovenliggende gesteentelagen het gasveld ineen. Afhankelijk van onder meer de aard en de dikte van de gashoudende gesteentelaag, wordt berekend hoeveel centimeter die laag indikt en hoe dat doorwerkt naar de oppervlakte. De bodemdaling zal zich aan de oppervlakte altijd voordoen in de vorm van een zeer gelijkmatige en platte bodemdalingskom, egaal oplopend van het diepste punt naar nul aan de rand. De bodemdalingskom is groter dan het gasveld zelf en kan bodemdalingskommen van andere mijnbouwactiviteiten overlappen. Dit wordt cumulatieve bodemdaling genoemd. Als daar sprake van is worden altijd de effecten van die cumulatieve bodemdaling beschreven in het winningsplan en beoordeeld door de minister.

De minister stelt vast dat NAM de bodemdaling heeft gemodelleerd met het nieuwe RTiCM-model. Dit nieuwe model neemt ook de na-ijling mee in de berekening van de bodemdaling, zodat de berekende bodemdaling nu 2 cm groter is dan in het geldende winningsplan.

TNO-AGE heeft een controleberekening uitgevoerd en komt uit op dezelfde bodemdalingsprognose als NAM voor het Molenpolder gasveld.

De minister stelt op basis van de adviezen van TNO-AGE en SodM vast dat de in het gewijzigde winningsplan opgenomen bodemdalingsprognose klopt en concludeert dat de maximale cumulatieve bodemdaling in het diepste punt van de bodemdalingskom, boven het gasveld Grootegast, 14 cm bedraagt, wat 2 cm extra is ten opzichte van het meest recente winningsplan.

De minister stelt op basis van het advies van TNO-AGE vast dat de bodemdaling is berekend inclusief na-ijling. De minister stelt vast dat er geen aanleiding is om voorschriften te verbinden aan dit besluit met betrekking tot de toekomstige nog te verwachten bodemdaling door de gaswinning uit het Molenpolder gasveld.

5.3 Bodemtrilling

Als gevolg van gaswinning daalt de druk in het gasveld in de diepe ondergrond. Daardoor kunnen spanningsverschillen optreden op de breuk. Soms kan daardoor een kleine, plotselinge verschuiving optreden in dat gasveld. Dat is een bodemtrilling. Als de bodemtrilling sterk genoeg is, kan deze gevoeld worden aan de oppervlakte en spreekt men ook wel van een aardbeving. Het stelsel van de MbW en onderliggende regelgeving kent de term aardbevingen niet, om die reden wordt in dit besluit de term bodemtrilling gehanteerd.

Winningsplan

Om de effecten van bodemtrilling door gaswinning te bepalen heeft NAM een seismisch risicoanalyse uitgevoerd op grond van de tijdelijke leidraad 'Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning' (hierna: SRA). Op grond van de SRA wordt een gasveld geclassificeerd in één van de drie risicocategorieën: categorie I, categorie II of categorie III. De risicocategorie wordt bepaald door de combinatie van scores op zowel ondergrondse (kans op optreden) en bovengrondse factoren (mogelijk effect van een bodemtrilling) die de hoogte van het risico (kans x effect) kunnen beïnvloeden.

Er zijn geen historische aardbevingen toegewezen aan het gasveld Molenpolder. Conform de leidraad heeft NAM de magnitude van de realistisch sterkste beving berekend op 3,1. De kans op een dergelijke beving is zeer klein. Uit de SRA blijkt dat het gasveld Molenpolder in risicocategorie I valt. Dit is de laagste risico-categorie.

Boven het gasveld Molenpolder ligt de gevoeligheid van het meetnetwerk van het KNMI rond magnitude 0.5. Tevens is in de nabijheid van het veld een aantal versnellingsmeters geplaatst. De meest concrete actie die genoemd wordt in het seismisch risicobeheersplan voor kleine velden (dat op Molenpolder van toepassing is), is dat het veld wordt ingesloten op het moment dat een beving plaatsvindt met een magnitude die groter is dan 3.0 op de schaal van Richter.

Adviezen

Advies TNO-AGE

TNO-AGE classificeert het gasveld Molenpolder, net als NAM, in seismisch risicocategorie I.

Advies SodM

SodM verwijst naar de controleberekening door TNO-AGE van het seismisch risico, waaruit blijkt dat de plaatsing in risicocategorie I klopt. SodM concludeert dat het bestaande KNMI seismisch meetnetwerk afdoende is voor de monitoring van eventuele geïnduceerde seismiciteit.

Beoordeling bodemtrilling

De minister stelt op basis van de adviezen van SodM en TNO vast dat de berekening van het seismisch risico door NAM klopt en dat het gasveld

Molenpolder zich in de laagste risico-categorie I bevindt. Dit komt overeen met het meest recente winningsplan.

PDGGO-DTDO / 27024839

5.4 Schade door bodembeweging en veiligheid van omwonende

Winningsplan

De praktijkervaring met olie- en gasproductie uit kleine velden in Nederland over de afgelopen jaren leert volgens NAM dat lichte aardbevingen ten gevolge van gasproductie in de meeste gevallen niet leiden tot schade. Toch kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet worden uitgesloten. Hierbij speelt zowel kwetsbaarheid van de bebouwing als de intensiteit van de beving een belangrijke rol.

NAM heeft een seismisch risicobeheersplan¹ opgesteld voor de kleine velden. Het bestaande seismische meetnetwerk dat is aangesloten op het KNMI, kan bodemtrillingen detecteren vanaf 0.5 op de schaal van Richter. Tevens is in de nabijheid van het veld een aantal versnellingsmeters geplaatst.

Bodemdaling is volgens NAM een geleidelijk en gelijkmatig proces. Hierdoor is de resulterende vervorming (zoals scheefstand, kromming en horizontale rek) van de bovengrond zeer klein. Om deze reden verwacht NAM door de bodemdaling geen directe schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de werking daarvan. NAM geeft aan dat de gevolgen van bodemdaling met name zien op het waterbeheer. Om een vergoedingsregeling te treffen voor de kosten die voortvloeien uit de gevolgen van de bodemdaling is volgens NAM een overeenkomst² gesloten. Deze overeenkomst voorziet ook in de installatie van de Commissie Bodemdaling door Aardgaswinning. Deze commissie heeft tot taak vast te stellen welke maatregelen aan te merken zijn als redelijkerwijs mogelijk of noodzakelijk om nadelige effecten van bodemdaling door aardgaswinning te voorkomen, te beperken of anderszins tegen te gaan. Ook beoordeelt de commissie welke kosten NAM op grond van de overeenkomst dient te vergoeden.

Het gebied boven en rondom Molenpolder kent volgens NAM een kunstmatig waterbeheer en de meeste effecten van bodemdaling door gaswinning kunnen dan ook opgevangen worden binnen dat beheer. Ter voorkoming of beperking van de effecten zijn volgens NAM de volgende maatregelen denkbaar: peilverlaging, dijk-, kade- en oeververhoging, inpoldering, verstuwning in de randgebieden en aanpassingen in het afwateringssysteem. Er zijn tal van bouwkundige en civiele maatregelen genomen waarvan de NAM de kosten heeft vergoed, zoals de bouw en aanpassing van gemalen, sluizen, stuwen, waterkeringen en andere voorzieningen die de waterhuishouding reguleren. Eventuele knelpunten in de waterhuishouding en andere waterstaatkundige werken worden signaleerd en onderzocht door de beheerders en onderhoudsplichtigen van die werken.

¹ <https://nam-onderzoeksrapporten.data-app.nl/reports/download/kleine-velden/nl/220febb2-2ff0-413d-9e1a-63bc9f0e3f13>

² Overeenkomst Provincie Groningen–NAM inzake de regeling vergoeding kosten bodemdaling aardgaswinning, 31 augustus 1983.

Adviezen

Advies SodM

SodM verwacht niet dat de bodemdaling een veiligheidsrisico of schade zal veroorzaken die niet door tijdige maatregelen kan worden beheerst.

SodM stelt voor een voorschrift op te nemen in het instemmingsbesluit waarin NAM wordt verplicht de gevolgen te beschrijven van de totale historische en toekomstige bodemdaling, waarbij voor alle velden de nieuwe modellering wordt gebruikt zodat het na-ijleffect goed wordt voorspeld en waarin de NAM wordt verplicht te rapporteren over de eventuele gevolgen van deze totale bodemdaling en, in samenspraak met het waterschap, de provincie en de gemeentes, de beheersmaatregelen vast te leggen.

SodM concludeert dat zich schade kan voordoen aan bebouwing en infrastructuur veroorzaakt door mogelijke geïnduceerde bevingen als gevolg van de aangevraagde en historische gaswinning. Het bestaande KNMI seismisch meetnetwerk is afdoende voor de monitoring van eventuele geïnduceerde seismiek.

Advies Tcbb

Bij een te verwachten totale cumulatieve bodemdaling door gaswinning in het gebied van maximaal 14 cm, waarvan er tot 2018 bijna 8 cm is opgetreden, is naar het oordeel van de Tcbb redelijkerwijs geen schade aan bebouwing te verwachten. Gelet op de aard en omvang van de beoogde winning is daarbij naar het oordeel van de Tcbb in het winningsplan voorzien in een adequate monitoring van bodemdaling. De Tcbb ziet dan ook geen aanleiding om aanvullende maatregelen te adviseren.

De Tcbb ondersteunt de beoordeling van SodM en TNO-AGE dat het seismisch risico voor Grijpskerk-Zuid in de laagste risicocategorie van de huidige leidraad valt (categorie I). Plaatsing in de laagste risicocategorie houdt in dat de kans op geïnduceerde bevingen en de schade als gevolg daarvan klein is. Mocht er toch een geïnduceerde aardbeving optreden dan zal de schade die daardoor eventueel ontstaat van cosmetische aard zijn met een kleine kans op lichte constructieve schade. De Tcbb acht het bestaande seismische netwerk van het KNMI voldoende voor de monitoring van seismische activiteit in het gebied.

Advies waterschap Noorderzijlvest

Het waterschap adviseert om niet in te stemmen met de verlenging van de periode van gaswinning uit het Molenpolder gasveld. Het waterschap geeft aan dat de gevolgen van bodemdaling door gaswinning onomkeerbaar zijn en dat bodemdaling het waterbeheer compliceert. Er is ook al sprake van autonome bodemdaling. Daling van het maaiveld ten opzichte van het ingestelde waterpeil verhoogt de kans op schade voor gewassen, gebouwen, kunstwerken en oevers en kan negatieve gevolgen hebben voor wateroverlast en waterveiligheid. Het waterschap moet hierdoor meer inspanningen plegen om aan zijn zorgplicht te voldoen. Aanpassingen aan het watersysteem moeten worden vergoed, maar het waterschap geeft de voorkeur aan een zo goed en robuust mogelijk watersysteem met zo weinig mogelijk kunstwerken. Het waterschap kan een aantal technische maatregelen treffen, maar ook die kunnen leiden tot schade en ze maken het watersysteem minder (klimaat)robuust terwijl ze op basis van het principe 'water

en bodem sturend' juist streven naar een meer natuurlijk watersysteem dat beter in staat is om klimaatveranderingen op te vangen.

PDGGO-DTDO / 27024839

Het waterschap vindt het belangrijk dat bij het beoordelen van de effecten van bodemdaling gekeken wordt naar de gehele cumulatieve bodemdaling uit alle velden in de buurt en daarbij ook de na-ijling van al die velden. Het waterschap ondersteunt daarnaast het verzoek van de gemeente Westerkwartier en de provincie Groningen om een rechtvaardige schadeafhandeling.

Advies Wetterskip Fryslân

Het Wetterskip Fryslân verzoekt niet in te stemmen met de verlenging van de winning uit het gasveld Molenpolder, deels om dezelfde redenen als het waterschap Noorderzijlvest. Daarnaast geeft het Wetterskip Fryslân aan dat peilverlaging geen passende herstelmaatregel meer vormt voor bodemdaling. Zij verwijst daarvoor naar de Kamerbrief water en bodem sturend, van 25 november 2022. In die lijn past het niet om bodemdaling te compenseren met technische maatregelen. De afname van doelrealisatie (opbrengst van het land) kan niet worden gecompenseerd met watersysteemmaatregelen. Technische maatregelen kunnen eveneens leiden tot schade. Bovendien maken technische maatregelen het watersysteem minder (klimaat)robuust, terwijl juist gestreefd wordt naar een meer natuurlijk watersysteem dat beter in staat is om klimaatverandering op te vangen. Het bergingsverlies in grond- en oppervlaktewater als gevolg van deze gaswinning moet worden gecompenseerd door het creëren van extra wateroppervlak, ook bodemdaling kleiner dan de kritische grenswaarde van 5 cm.

Advies provincie Groningen

Voor de provincie staat de veiligheid van mijnbouwactiviteiten en dus ook van het winnen van aardgas uit een klein veld altijd voorop. Het begrip veiligheid verdeelt de provincie onder in de objectieve veiligheid en de subjectieve veiligheid. De provincie onderkent dat de objectieve veiligheid ten opzichte van de al geruime tijd vergunde situatie niet zal afnemen, maar er bestaat wel een reële seismische dreiging, zoals ook blijkt uit het winningsplan (Bijlage 2). De provincie vindt dat de subjectieve veiligheid afneemt en om die subjectieve veiligheid te borgen adviseert de provincie de gaswinning uit de kleine gasvelden, waaronder het Molenpolder veld, zo snel mogelijk af te bouwen en te stoppen.

De provincie geeft aan dat dit specifieke gebied ook onder invloed staat van de zwaardere bevingen in het Groningenveld. Voor bewoners van het gebied is niet altijd direct duidelijk waardoor schade aan hun woningen wordt veroorzaakt. Ook aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit kleine velden kunnen schade veroorzaken. De provincie pleit daarom al jaren voor één regime van schadeafhandeling, met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden.

Advies gemeente Westerkwartier

De gemeente geeft aan dat de gaswinning de inwoners bezighoudt. Er zijn huizen met scheuren waar je een hele hand in kunt steken, huizen die nog altijd als veilig worden bestempeld maar al lang niet meer zo voelen. Er ontstaat schade aan huizen en mensen zitten in onzekerheid. Beëindiging van de gaswinning is de enige weg vooruit.

Beoordeling schade door bodembeweging en veiligheid van omwonenden

De minister constateert op basis van de adviezen van SodM en de Tcbb dat het risico op directe schade aan gebouwen door bodemdaling beperkt is.

De bodemdalingskom die aan de oppervlakte ontstaat als gevolg van de gaswinning zal zeer gelijkmatig verlopen en geen onregelmatigheden in de ondiepe bovengrond veroorzaken. De minister concludeert op basis hiervan dat de veiligheid van omwonenden niet beïnvloed wordt door bodemdaling.

PDGGO-DTDO / 27024839

De minister stelt vast dat bodemdaling kan leiden tot indirecte schade doordat bodemdaling tot gevolg heeft dat de grondwaterstand relatief hoger komt te staan. Dit kan leiden tot vernatting wat gevolgen kan hebben voor het gebruik of functie van de bovengrond. Ook kan het leiden tot noodzakelijke aanpassingen van infrastructurele werken. Het waterschap beheert het waterpeil in het gebied en bepaalt of en hoe het waterpeil mee zakt. De minister kan zich vinden in het advies van SodM dat NAM, in samenspraak met het waterschap, provincie en de gemeente, de nadere gevolgen van de bodemdaling in het gebied en de benodigde beheersmaatregelen beschrijft. De minister ziet het belang van goede afspraken tussen het waterschap, de andere decentrale overheden en NAM over de eventueel noodzakelijke maatregelen als gevolg van bodemdaling en de kostenverdeling daarvan. De minister gaat ervan uit dat de gebruikelijke afstemming tussen NAM en het waterschap en alle andere decentrale overheden voortgezet wordt. Het verplicht stellen van dit overleg of de uitkomst daarvan ziet de minister niet als een zinvolle toevoeging, net zo min als een verplichting om de gemaakte financiële afspraken te beschrijven. NAM is reeds wettelijk aansprakelijk voor schade die ontstaat door mijnbouwactiviteiten. De minister acht het wel noodzakelijk dat het waterschap en de andere decentrale overheden tijdig beschikken over de resultaten van de meest recente bodemdalingsmetingen, alsmede de analyse daarvan. De minister wijst erop dat ter uitvoering van de bestaande overeenkomst Groningen-NAM inzake regeling vergoeding kosten bodemdaling aardgaswinning, is vastgelegd dat NAM eens in de vijf jaar zal rapporteren over de bodemdalingsverwachtingen, rekening houdend met resultaten van actuele metingen en specifiek onderzoek op dit gebied. De laatste rapportage was in 2020. De volgende staat gepland voor 2025. De minister roept NAM dan ook op om deze gegevens actief met de decentrale overheden te delen zodra deze beschikbaar zijn. Op basis hiervan kunnen deze overheden met NAM de eventueel benodigde beheersmaatregelen overeenkomen.

Het risico op schade als gevolg van een bodemtrilling door de gaswinning is berekend en gecontroleerd door TNO-AGE. Het seismisch risico van het gasveld Molenpolder bevindt zich in de laagste risicocategorie I. De minister stelt op basis van de adviezen van SodM en de Tcbb vast dat het monitoren van de seismische activiteit in het gebied met het bestaande netwerk van seismometers en versnellingsmeters van het KNMI, voldoende geborgd is.

De minister benadrukt dat indien toch schade optreedt door bodemtrilling of bodemdaling, NAM op grond van artikel 6:177 van het Burgerlijk Wetboek verplicht is de schade te vergoeden. De minister vindt het van groot belang dat de omwonenden dan rechtvaardig en snel geholpen worden bij een eventuele schadeclaim. Het gebied waarop dit winningsplan betrekking heeft ligt in het effectgebied waar het IMG schademeldingen afhandelt met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Enkel en alleen als het IMG in het kader van een maatwerkbeoordeling concludeert dat schade mogelijk is veroorzaakt door andere mijnbouw dan de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag bij Norg of Grijpskerk, kan het zo zijn dat er wordt doorverwezen naar de Commissie Mijnbouwschade (CM). Dit komt in de praktijk zelden voor vanwege de ruime mogelijkheden die het IMG heeft om de schade aan te pakken. Het IMG en de CM werken samen toe naar een één loket-werkwijze. Het uitgangspunt daarvan is dat

bewoners niet meer te maken krijgen met verschillende procedures bij twee instanties, maar in één keer duidelijkheid krijgen over alle gemelde schade. Dit om ook in deze situaties de schadeafhandeling milder, menselijker en makkelijker te maken.

Gelet op bovenstaande is de minister van oordeel dat het winningsplan en de uitgebrachte adviezen geen aanleiding geven om instemming met het winningsplan te weigeren in het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan, of op grond van die belangen beperkingen of voorschriften op te nemen.

5.5 Natuur en milieu

Winningsplan

De dichtstbijzijnde beschermde natuurgebieden zijn de Natura 2000-gebieden Leekstermeergebied en Lauwersmeer. Beide Natura-2000 gebieden liggen op ruime afstand van het gasveld Molenpolder, namelijk ruim 8 kilometer (Leekstermeergebied) en ruim 6 kilometer (Lauwersmeer).

Directe effecten van bodemdaling op (beschermde) natuurwaarden zijn niet aan de orde volgens NAM. NAM heeft wel een analyse uitgevoerd naar mogelijke indirecte negatieve effecten op (beschermde) natuurwaarden als gevolg van bodemdaling. Uit de analyse blijkt, volgens NAM, dat de verlengde gaswinning niet van wezenlijk invloed is op de Natura-2000 gebieden door de geruime afstand en door de zeer geringe bodemdaling. Deze zeer geringe bodemdaling leidt zodoende (ook in cumulatie) in geen geval tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van de natuurgebieden of van de samenhang tussen die gebieden. Daarnaast zal er vanwege deze zeer geringe bodemdaling geen sprake zijn van verstoring, verlies of beschadiging van leefgebied van beschermde soorten.

Mogelijke negatieve effecten op (beschermde) natuurwaarden als gevolg van bodemtrillingen verwacht NAM niet. Het gasveld Molenpolder valt op basis van de uitgevoerde seismisch risico analyse in de laagste risicocategorie I. De kans op nadelige meetbare effecten van bodemtrilling op de Natura 2000-gebieden wordt, gezien de aard van de trillingen verwaarloosbaar geacht.

Overige mogelijke effecten op (beschermde) natuurwaarden als gevolg van de in het winningsplan voorgenomen bovengrondse activiteiten worden niet verwacht. NAM bouwt, onderhoudt en beheert installaties zo dat het risico op bodem- of grondwaterverontreiniging verwaarloosbaar klein is. Het Activiteitenbesluit en de omgevingsvergunning bevatten regels hierover die door NAM worden nageleefd.

Adviezen

Advies SodM

SodM geeft aan dat bij de beoordeling van de nadelige gevolgen voor het milieu mede is gekeken naar de mee geproduceerde stoffen, het afblazen of affakkelen van koolwaterstoffen en het gebruik van hulpstoffen. SodM vindt dat het risico op nadelige gevolgen voor het milieu beperkt is.

De integriteit van de bestaande putten wordt bewaakt door NAM en valt onder het regulier toezicht door SodM. De mijnbouwmaatschappij heeft een Well integrity

management system (WIMS) geïmplementeerd dat volgens ISO 16530- 1 is opgesteld. Dit WIMS geeft aan hoe de integriteit bewaakt wordt en geeft tevens een plan van aanpak mocht een faalmechanisme optreden, zodanig dat er geen lekkage naar de ondergrond of de omgeving plaats kan vinden. Gebreken aan de putintegriteit worden gemeld aan SodM. Tevens wordt een jaarlijks overzicht van ieder gebrek gemaakt. SodM ziet toe op het gebruik van het WIMS en controleert steekproefsgewijs op de integriteit van putten.

Beoordeling natuur en milieu

Het winningsplan is beoordeeld op mogelijke gevolgen voor natuur en milieu. Van de onderdelen die in het winningsplan beoordeeld worden kan het onderdeel bodembeweging mogelijk gevolgen hebben voor natuur en milieu. Bodembeweging is de verzamelnaam voor bodemdaling en bodemtrillingen. Voor wat betreft mogelijke effecten van bodemtrillingen op natuur en milieu kan in algemene zin gesteld worden dat alleen uitzonderlijk zware trillingen gevolgen zouden kunnen hebben voor natuur en milieu. Dat is bij het winningsplan Molenpolder niet aan de orde. De minister stelt eveneens in algemene zin vast dat een effect van bodemdaling zou kunnen zijn dat het relatieve grondwaterpeil wordt beïnvloed, wat wil zeggen dat het water hoger kan komen te staan ten opzichte van het maaiveld. Dit kan leiden tot vernatting en daarmee tot nadelige (en voordelige) gevolgen voor natuur en milieu.

De minister stelt vast dat het winningsplan voldoende onderbouwt dat er geen significante effecten op Natura 2000-gebieden zijn. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op zodanig geruime afstand van het gasveld Molenpolder dat effecten door de gaswinning niet aannemelijk zijn. De minister ziet daarom geen aanleiding de instemming met het ingediende gewijzigde winningsplan Grijpskerk-Zuid te weigeren of onder beperkingen te verlenen.

De minister benadrukt dat de verleende omgevingsvergunning voor de mijnbouwwinrichting gaat over de bovengrondse effecten van de mijnbouwlocatie.

5.6 Overige adviezen

Transitie

De gemeente Westerkwartier wil in de toekomst een aardgasvrije gemeente worden. Op diverse locaties lopen initiatieven om zonnepanelen te plaatsen, ook van inwoners zelf. Vrijkomende gaswinning- en opslaglocaties wil de gemeente gaan gebruiken voor grote zonneparken en (op termijn) het ontwikkelen van een productie- en distributieketen voor groene waterstof. Vasthouden aan gaswinning draagt dus niet alleen niets bij aan de energietransitie, maar zorgt hier zelfs actief voor hinder.

Lusten en lasten

De gemeente Westerkwartier stelt dat de regels ingewikkeld zijn en voortdurend veranderen. Bovendien staat er niets tegenover: de lasten zijn er, maar de lusten zijn nooit met de bewoners gedeeld. De gemeente verzoekt de gaswinning te stoppen en tot die tijd de lusten en lasten met elkaar in evenwicht te brengen. De Mijnraad adviseert de extra staatsinkomsten te laten terugvloeien naar de regio. De Mijnraad verwijst ter onderbouwing van dit advies naar de Contourennota aanpassing Mijnbouwwet van 20 januari 2023 en de motie van de Tweede Kamer over het beter verdelen van de lasten en lusten in de betrokken regio's van de gaswinning op land (36 200 XIII, nr. 105).

Abandonnering

De Mijnraad adviseert om in het instemmingsbesluit op te nemen dat abandonnering zal plaatsvinden binnen een redelijke termijn na definitieve beëindiging van de productie.

Maatschappelijke onrust en subjectieve veiligheid

De gemeente Westerkwartier verzoekt de gaswinning te staken omdat de winning en opslag van aardgas al jaren voor onrust en overlast zorgen bij de inwoners. De gemeente verwijst naar het rapport 'Groningers boven gas' van de parlementaire enquête aardgaswinning Groningen. Jarenlang zijn de belangen van Groningers structureel genegeerd bij de aardgaswinning in de provincie. Dit dreigt nu weer te gebeuren. Ook de provincie geeft aan dat de gaswinning tot veel maatschappelijke onrust leidt en verzoekt om de grote bezorgdheid die er leeft onder de bevolking mee te nemen in de besluitvorming.

Beoordeling overige adviezen

De minister is zich bewust van de zorgen in de omgeving waar mijnbouwactiviteiten plaatsvinden en onderschrijft het belang van de in deze paragraaf opgenomen adviespunten. De aanvraag inclusief de adviezen worden echter getoetst en gewogen in het licht van de in de Mbw opgenomen toetsingsgronden. Onderdelen van een advies die zien op andere zaken worden wel door de minister gezien en beantwoord maar kunnen niet leiden tot een weigering van de instemming of het opnemen van voorschriften aan het besluit.

Transitie

De minister is het met de decentrale overheden eens dat het gebruik van fossiele brandstoffen moet afnemen en dat alternatieve energiebronnen daarvoor in de plaats moeten komen. In de beoordeling van de doelmatigheid van de winning van gas en het gebruik van natuurlijke rijkdommen speelt de voortgang van de energietransitie in toenemende mate een rol. Zoals hierboven reeds is gezegd, onderzoekt de minister hoe de afhankelijkheid van gas zo snel mogelijk afgebouwd kan worden en werkt de minister aan een afbouwplan met de sector voor gas- en oliewinning op land.

Lusten en lasten

De minister stelt dat in 2023 een verkenning is uitgevoerd naar een mogelijke andere lustenverdeling bij mijnbouwactiviteiten, op 7 februari 2024 is de appreciatie op het onderzoeksrapport 'Lustenverdeling Mijnbouw' naar de Kamer verstuurd (Kamerstuk 32 849, nr.240)³. Op basis van dit rapport is gesteld dat een nieuw herverdeelmiddel wenselijk is, maar dat het herverdeelp proces gecompliceerd is en een alternatieve verdeling van risico's met zich meebrengt. Uiteindelijk moet voorkomen worden dat herverdeling tot nieuwe ongelijkheden leidt. Dit onderwerp is nog in ontwikkeling en nog geen besluit over genomen.

Abandonnering

De minister stelt vast dat abandonnering (verwijdering) van de mijnbouwlocatie is geregeld in een ander wettelijk vergunningenproces. Hierover kunnen geen voorschriften worden opgenomen in een instemmingsbesluit met een winningsplan.

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32849-240.html>

Maatschappelijke onrust en subjectieve veiligheid

De minister is zich ervan bewust dat gaswinning tot onrust kan leiden in de omgeving en tot gevoelens van onveiligheid, mede ingegeven door de gebeurtenissen boven het Groningenveld. De minister benadrukt nogmaals dat mijnbouwactiviteiten alleen mogen plaatsvinden als dit veilig en verantwoord kan. Om die reden zijn de gevolgen van gaswinning nagerekend en beoordeeld door onafhankelijke deskundige adviseurs (TNO-AGE, SodM en de Tcbb).

PDGGO-DTDO / 27024839

6 Eindbeoordeling

Gelet op het winningsplan en de adviezen komt de minister samenvattend tot de volgende voorlopige beoordeling over het winningsplan.

Planmatig beheer

De gaswinning uit het gasveld Molenpolder betreft een bestaande winning. Er zijn geen concurrerende gebruiksvormen van de ondergrond voorzien. Gecontinueerde gaswinning uit Molenpolder past dan ook in het planmatig gebruik en beheer van de ondergrond. Gelet hierop stelt de minister vast dat het winningsplan Grijpskerk-Zuid overeenstemt met de principes van planmatig gebruik en beheer van delfstoffen.

Bodemdaling

De minister stelt vast dat het aannemelijk is dat de cumulatieve totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit alle gasvelden in het gebied maximaal 14 cm bedraagt in het diepste punt aan het eind van de winning. De berekende extra bodemdaling van minder dan 2 cm is voor een groot deel al tot stand gekomen. De geringe extra gasproductie in de aanvraag heeft hier nauwelijks invloed op.

Bodemtrilling

De minister stelt vast dat het seismisch risico van de gaswinning uit het gasveld Molenpolder is ingedeeld in de laagste risicocategorie I.

Schade door bodembeweging en veiligheid voor omwonenden

De minister stelt vast dat de veiligheid van omwonenden niet in het geding is. Het gebied rondom Molenpolder ligt in het effectgebied van Groningen. Eventuele meldingen van schades in dit gebied kunnen worden ingediend bij het IMG of de CM.

Natuur en milieu

Aangezien de dichtstbijzijnde Natura-2000 gebieden op geruime afstand liggen van het gasveld Molenpolder en de verwachte toekomstige bodemdaling zeer gering is, concludeert de minister dat geen nadelige effecten op natuur en milieu door de verlengde gaswinning te verwachten zijn.

Conclusie

De minister ziet geen aanleiding om de instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren om één van de volgende redenen:

- in het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan;
- in het belang van planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, of
- de nadelige gevolgen voor milieu of natuur.

7 Besluit:

Gelet op de inhoud van het door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. ingediende winningsplan Grijpskerk-Zuid van 14 maart 2023, en de hierover ingewonnen adviezen;

overwegende dat de gaswinning door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. uit het gasveld Molenpolder op grond van artikel 34, eerste lid, van de Mbw plaats dient te vinden overeenkomstig het ingediende winningsplan Grijpskerk-Zuid;

en gelet op de artikelen 34, derde lid, en 36, tweede lid, van de Mbw;

besluit de Minister van Klimaat en Groene Groei in te stemmen met:

- het winningsplan Grijpskerk-Zuid, gedateerd 14 maart 2023;
- de verlenging van de productieperiode van de gaswinning uit het gasveld Molenpolder tot en met 31 december 2031;
- een maximaal productievolume van 1042 miljoen Nm³ waarvan maximaal 80 miljoen Nm³ na inwerkingtreding van dit besluit wordt gewonnen.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,

